

จิตเป็นจิต

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๓

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : กราบนมัสการหลวงพ่อกับ ขอเรียนถามหลวงพ่อกับว่า จิตเป็นเราใช่หรือไม่ครับ หมายถึงเราที่เป็นนาย ก นาย ข นี้แหละครับ บางคนบอกว่าจิตไม่ได้เป็นเรา เราที่เป็นนาย ก เป็นแค่สมมุติหนึ่งที่จิตมารู้เท่านั้น จริงหรือไม่ครับ กรุณาช่วยตอบด้วย

หลวงพ่อกับ : จิตไม่ใช่เรา จิตนี้ไม่ใช่เรา หมายถึงว่า เป็นนาย ก นาย ข บางคนบอกว่าจิตไม่ใช่เป็นเรา เราที่เป็นนาย ก เป็นแค่สมมุติหนึ่ง มีจิตมารู้เท่านั้นจริงหรือเปล่าครับ

พอความเข้าใจนี้ ถ้าเราจะตอบนะ จิตเป็นจิต จิตต้องเป็นจิต แต่คำว่าถ้าจิตเป็นเรา เราเป็นจิตนี้ แล้วจิตเป็นนาย ก นาย ข ถ้าเป็นนาย ก นาย ข ธรรมะพระพุทธรู้เข้า เวลาฟังธรรมมันมีหลายขั้นตอน จิตเป็นเราหรือเปล่า ถ้าพูดถึงโดยสมมุตินี้เป็น ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ จิตนี้เป็นนาย ก นาย ข เพราะนาย ก นาย ข เหมือนเครื่องใช้ไฟฟ้า ถ้าไฟฟ้าไม่มีเครื่องใช้ไฟฟ้านี้จะใช้ประโยชน์ได้ไหม

ถ้าเป็นเรานี่ จิตเป็นเราหรือเปล่า เป็น! ถ้าไม่เป็นเราก็คือคนตายไป ถ้าไม่มีจิตนั้นก็เท่ากับศพ ถ้าเป็นศพนี่ไม่มีจิต ถ้ามันจิตเป็นเรา จิตเป็นนาย ก จิตเราก็ยังมีชีวิตอยู่นี่ไง ถ้าจิตออกจากร่างไป ก็ไม่เป็นเรา ถ้าจิตเป็นเรา จิตเป็นนาย ก ก็ต้องบังคับจิตนาย ก คือจิตมันไม่ตายไป นาย ก จะเป็นนาย ก คนเราเกิดแล้วไม่ตายนี่จิตจะเป็นเราตลอดไป แต่จิตเป็นเรานี่มันเป็นเราชั่วคราวใช้ไหม

เวลาปฏิสนธิจิต จิตเป็นเราไหม เป็น! เป็นโดยสมมุติ ฉะนั้นเวลาฟังธรรมที่ว่าจิตไม่ใช่เรา เห็นไหมเวลาทำความเข้าใจเข้าไปเห็นไหม ธรรมะเห็นไหม เวลาจิตสงบแล้ว จิตนี้ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา ตอนนั้นนี่จิตเป็นจิต จิตโดยธรรมชาติของจิตเลย จิตไม่ใช่เป็นนาย ก นาย ข นายอะไรทั้งสิ้น

เพราะนาย ก นาย ข เวลาออกมาเป็นสมมุติแล้ว ออกมาเป็นเรา เราเป็นนาย ก นาย ข มีทะเบียนบ้านว่าเราชื่อนาย ก นาย ก ก็คือเรา เราก็คือนาย ก เวลานาย ก ตาย เห็นไหม นาย ก ก็ต้องจำหน่ายเห็นไหม ไปจำหน่ายว่ามรณบัตร ว่านาย ก ตายไปแล้ว แล้วจิตนาย ก ตายไปด้วยหรือเปล่า นาย ก ตายไปแล้วใช่ไหม พอนาย ก ตาย แล้วจิต นาย ก ไปไหน ทีนี้เขาบอกว่า จิตไม่ใช่ นาย ก นาย ข นายอะไร แต่มันเป็นจริง เป็นจริงโดยสมมุติ เวลา มันเกิดเห็นไหม

ฉะนั้นเขาบอกว่าจิตไม่ใช่เรา นาย ก นาย ข จิตมันรู้สมมุติ อันนี้ที่พูดเพราะเรา เป็นชาวพุทธนะ ธรรมะสอนไว้อย่างนั้น ธรรมะสอนว่า จิตนี้ไม่ใช่เรา ถ้าจิตนี้เป็นเรา เรา ต้องควบคุมได้

ไอ้ที่พูดนี้ธรรมะสอนอย่างนี้ ธรรมะนี้ธรรมะของใคร ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นใคร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็น พระอรหันต์ ถ้าพระอรหันต์พูดอย่างนี้นี้ได้! ถ้าพระอรหันต์ มันไม่ใช่เราหรือ ไม่ใช่เรา เพราะอะไร เพราะท่านเห็นจริง เพราะท่านได้พัฒนาของท่านจริงเห็นไหม

เวลาพระพุทธเจ้าไปเทศน์ธรรมจักรกับปัญจวัคคีย์ พอเทศน์ปัญจวัคคีย์เสร็จ ท่าน ก็เทศน์อนัตตลักขณสูตรเห็นไหม ขันธ ๕ เป็นเราหรือไม่เป็นเรา รูปเป็นเราหรือไม่เป็น เรา ไม่เป็นครับ เป็นสุขหรือเป็นทุกข์ เป็นทุกข์ครับ เป็นทุกข์แล้วยึดไว้ทำไม ไปยึดไว้ ทำไม เวทนาเป็นเราหรือไม่เป็นเรา ไม่เป็นๆ ไม่เป็นยึดไว้ทำไม เพราะคนเป็นสอนคนไม่ เป็นเห็นไหม แต่เราไม่รู้ว่าเป็นหรือไม่เป็น

แต่ทีนี้พอเราไปศึกษาธรรมะของพระพุทธเจ้าแล้วเห็นไหม ว่าจิตนี้ไม่ใช่เรา สิ่ง ใดๆ ไม่เป็นเรา ใช่! ตามทฤษฎีมันเป็นอย่างนั้น แต่ตามเป็นจริงเป็นอย่างนั้นไหม ความ เป็นจริงเป็นอย่างนั้นไหม เพราะมันไม่เป็นอย่างนั้น เพราะเราไม่รู้จริงใจ ฉะนั้นที่บอกว่า จิตเป็นเราหรือเปล่า ที่อยากจะตอบข้อนี้เพราะอะไรรู้ไหม เพราะว่า ตอนนี้อยู่เวลาเราปฏิบัติ กัน เราจะบอกว่าจิตไม่ใช่เรา ทุกข์ไม่ใช่เรา สรรพสิ่งไม่ใช่เรา อะไรก็ไม่ใช่เรา มันเกิดดับ เท่านั้นเอง

พอมันเกิดดับเท่านั้นเอง เราเข้าใจอย่างนั้นปั๊บนี่เราก็ออยู่เฉย นี่ใจมันขีมาปฏิบัติทา ไม่ใช่มันขีมา ไม่รับรู้นะ มันขีมาปฏิบัติทาคือรู้แจ้งตามเป็นจริงนะ ไอ้ที่มันขีมาปฏิบัติทาคือ

ความเปลี่ยววาง วางเฉยใจ พอวางเฉยเห็นใหม่ ที่เขาบอกว่า รู้เท่าไม่ยึดก็จบ เพราะพื้นฐานความรู้สึกคิดกันอย่างนี้ไง ถึงบอกจิตนี้ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่จิต นาย ก นาย ข นี่จิต แค่มารับรู้ นาย ก นาย ข นี่ไม่มี สรรพสิ่งนี้ไม่มี

ถ้าโดยธรรมชาติ มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ ต่อไปนี้เพราะอะไร เพราะอนาคตมันไม่มี เพราะอนาคตเราย่อยสลายแน่นอน อนาคตไม่มี แต่ปัจจุบันมีใหม่ มี ถ้าปัจจุบันไม่มีเราแล้วทุกข์ทำไม เราเป็นเราอยู่ปัจจุบันนี่เป็นทำไม มันเป็นเราใหม่ เป็น! จิตเป็นเรา ถ้าจิตไม่เป็นเรานะ ไม่ทุกข์! จิตนี้เป็นเรา แต่มันเป็นโดยสมมุติเห็นใหม่ เป็นโดยชั่วคราวใช้ใหม่ นี่ถ้าเป็นเราโดยชั่วคราว ถ้ายอมรับความจริงอันนี้เสีย ทั้งๆ ที่ยอมรับความจริงแล้วนะ แล้วถ้าจะหาความจริงนั้นเป็นอีกกรณีหนึ่งนะ ยอมรับความจริงว่าจิตนี้เป็นเรา มันเป็นจริงๆ มันทุกข์จริงๆ แต่นั่นถ้าไม่เป็นเรานะ ทำไมเวลาเกิดเป็นมนุษย์นี้ พระพุทธเจ้าบอกเป็นอริยทรัพย์ละ การเป็นมนุษย์เป็นอริยทรัพย์มาก

ถ้าไม่เกิดเป็นมนุษย์มันก็เกิดเป็นสัตว์ต่างๆ มันต้องเกิดอยู่แล้วเห็นใหม่ ถ้าเกิดอยู่แล้ว มันเกิดโดยสถานะที่ว่ามันเกิดโดยเวรกรรมของมัน ฉะนั้นพอเกิดเป็นมนุษย์ นี่อริยทรัพย์ เพราะมีบุญกุศลมาก มนุษย์สมบัตินี้เป็นทรัพย์ที่ประเสริฐมาก แล้วมันประเสริฐมาก มันดีมาก แล้วมันไม่ใช่เราตรงไหนวะ เอ้า เป็นใหม่ แล้วพอเราได้มนุษย์สมบัติมา มนุษย์สมบัตินี้เป็นของเราหรือเปล่า เป็น! เป็นในปัจจุบันนี้

ทีนี้คำว่าปัจจุบันนี้ มนุษย์เกิดมาแล้วเป็นผลของวิญญูณี มนุษย์มีอายุขัย พอมีอายุขัยถ้ามาบอกว่า ถ้าเราไม่ศึกษา เราไม่ปฏิบัติ เราไม่รู้จริงขึ้นมา การที่เป็นมนุษย์สมบัตินี้ก็ทำได้ดีได้ชั่วได้ชั่ว ถ้าทำดีมันก็ได้ดีของมันไป แต่ถ้าบอกว่าจิตนี้เป็นเรา ยิ่งเรากำหนด พุทโธ พุทโธ เราปฏิบัติเข้าไป พอจิตสงบเข้ามา มันยังเห็นความเป็นเราชัดเจนขึ้นไปอีก เพราะจิตเป็นสมาธิใช่ใหม่ จิตนี้เป็นเรา พอจิตเป็นเราเราเอาจิตนี้ออกทำงาน

แต่นี้พอบอกว่าจิตนี้ไม่เป็นเรา คนที่บอกว่าจิตนี้ไม่เป็นเรา ก็ว่าปฏิบัติไม่เป็นว่างั้นเลย จิตนี้เป็นเรา แต่มันเป็นจริงตามสมมุติ แล้วเวลาครูบาอาจารย์ท่านบอกเลย ดอกบัวเกิดจากโคลนตม สิ่งที่ว่าจิตนี้เป็นเรา มันมีวิชา มันมีความทุกข์ ถูกต้องทั้งนั้นนี่โคลนตม ความโลภ ความโกรธ ความหลง กิเลสอาสวะนี้เป็นโคลนตม เป็นโคลนตม เพราะมันเป็นความจริงใช่ใหม่ เพราะเรามาเกิดเป็นมนุษย์นี้ มันมีจริงอยู่ใหม่ มันอยู่จริง

แล้วพอเราเข้ามาอยู่จริง ถ้าเรามีปัญญาขึ้นมา ดอกบัวจะเกิดจากโคลนตม จะเกิดความโลภ ความโกรธ ความหลง มันจะเกิดมา มันจะผุดขึ้นมาจากโคลนตมอันนี้ แต่ที่เราไปปฏิเสธที่โคลนตม เราปฏิเสธหมดเลยว่า อะไรก็ไม่มี แล้วดอกบัวมันจะปลูกที่ไหน ดอกบัวมันจะเกิดจากตรงไหน ในเมื่อไม่มีโคลนตม ไม่มีภาชนะอะไรให้ดอกบัวมันเกิดเลยนี้ ดอกบัวมันจะเกิดที่ไหน ดอกบัวมันเกิดจาก โคลนตมนะ นี่ก็เหมือนกันจิตนี้เป็นเรา ไหม จิตนี้เป็น โคลนตม

ถ้าจิตนี้เป็นเรา เราก็บอกจิตนี้ไม่ใช่เราหรอก ธรรมะก็ธรรมชาติไม่มีสิ่งใดๆ เลย มันเป็นธรรมชาติ มันเป็นการเกิดดับ มันไม่มีสิ่งใดเป็นของจริง

ไม่มีเป็นของจริง แล้วพระโพธิสัตว์เกิดได้อย่างไร พระอรหันต์เกิดได้อย่างไร ใ้มันจริงตามสมมุติ เราจริงตามบัญญัติ คือ คำที่ศึกษาว่าจิตนี้ไม่ใช่เรา นี่เป็นบัญญัติทั้งนั้น แต่พอเราปฏิบัติ พอจิตมันสงบขึ้นไปนะ นี่ปฏิบัติโดยอริยสัจ โดยสัจจะความจริงจากโคลนตมนี้ นี่คืออริยมรรค การเคลื่อนไปของจิต มันจะมีการกระทำของมัน

ฉะนั้นในปัจจุบันนี้ที่มีปัญหาอันอยู่ที่นี่ก็เพราะเริ่มต้นจากตรงนี้ไง เริ่มต้นจากไปศึกษาธรรมะของพระพุทธเจ้าว่า

“จิตไม่ใช่เรา สักแต่ว่า สรรพสิ่งนี้เป็นสักแต่ว่า ไม่มีอะไรมีอยู่จริง มันเป็นของสมมุติ มันเป็นของชั่วคราว ไม่มีความเป็นจริง”

มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ ไหม พิสูจน์ได้ทางวิทยาศาสตร์เป็นอย่างนั้นจริงๆ แต่พิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ก็คือโลก วิทยาศาสตร์เป็นทฤษฎี ทฤษฎีที่มันเป็นความจริงอย่างนั้น มันก็เป็นความจริงอย่างนั้น มันก็เป็นทฤษฎีอันหนึ่ง ที่มันเป็นสัจจะแล้วผู้ที่รับผลของมันละ ใ้สัจจะอย่างนี้ ทางโลกเห็นไหม คุณวิชาวินิจฉัยทาง เขาจะเอามาทำเป็นสินค้า เขาเอามาทำเป็นเทคโนโลยี หาเงินหาทองเพื่อความ เป็นประโยชน์ เพื่อความสะดวกสบายของมนุษย์มหาศาลเลย สิ่งนั้นมันเป็นความสะดวกสบาย แต่ผลสุขและทุกข์ดีหรือชั่วนี้ มันเป็นอีกกรณีหนึ่ง

ถ้าอีกกรณีหนึ่ง ถ้าจิตนี้มันเป็นธรรมชาติ จิตมันเป็นพุทธะ พุทธะนี้มันธรรมชาติ รู้ ธรรมชาติรู้มันยึดมันถือมันได้ มันคลายตัวของมันได้ ถ้ามันยึดมันถือมันของมัน มันก็

เป็นเรื่องโลกๆ เห็นไหม ที่มันยึดมั่นถือมั่นความรู้ต่างๆ ยึดมั่นถือมั่นของมันมา แต่ถ้าเป็นสังขารเห็นไหม สิ่งที่เป็นปัญญา ปัญญามันไปศึกษาขึ้นมา ปัญญามันจะคลายตัวออก นิ้ธรรมชาติที่รู้ ตัวจิตนี้ธรรมชาติที่รู้ เวลาเกิดเป็นมนุษย์ที่ว่าจิตนี้เป็นเราหรือไม่เป็นเรา เพราะเราจับต้นชนปลายตรงนี้ไม่ถูกใช่ไหม พอจับต้นตรงนี้ไม่ถูก เราก้ไปศึกษาก็เหมือนที่ว่ามันนะ เราไปศึกษาธรรมะพระพุทธเจ้าเห็นไหม คุณิ เห็นเสือเห็นช้างต่างๆ ก็ไปเห็นเสือที่เป็นรูปกระดาศ เห็นเสือเห็นกระดาศ มันไม่มีความจริงอะไรเลย เพราะตัวเองไม่เคยเห็นจริงเลย

แต่ถ้าพอไปเห็นจริง จิตนี้เป็นเราไหม คำว่าจิตนี้เป็นเราเพราะอะไร เพราะจิตนี้เราควบคุมสมาธินี้ได้ไง ในเมื่อจิตเป็นสมาธิ พอจิตเป็นสมาธิ เราน้อมไปเห็นไหม เราควบคุมเห็นไหม เราบริหารสมาธิเราได้ พอบริหารสมาธิเราได้ สมาธิเรานี้จะออกไปใช้ปัญญา ในกาย ในเวทนา ในจิต ในธรรม มันก็กาย เวทนา จิต ธรรม อันเดียวกันนี้แหละ แต่เวลากาย เวทนา จิต ธรรม ที่เราเห็นของเรานั้นเราเห็นโดยสัญญา สามัญญสำนึก ใจ เห็นโดยที่ไม่รู้จักจิต

คำว่าจิตเป็นเราหรือเปล่านี้ละ คนทำสมาธิไม่เป็นนี่ยังไม่เห็นว่าจิตของเราเลย ทุกคนเห็นแต่ความคิดของตัวเอง เวลาสุขเวลาทุกข์อารมณ์ความรู้สึกนี้รับรู้ได้ รับรู้ได้แต่มันไม่เคยสงบปล่อยวางจนเป็นตัวจิตเลย เลยไม่รู้ว่าเป็นใครหรือจิตไม่เป็นใคร

เวลาจิตสงบเห็นไหม ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา แล้วมันเป็นอะไร ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา แล้วมันจึล่อยน้ำหรือ มันไม่มีอะไรเลยหรือ มันทำอะไรไม่ได้เลยหรือ แล้วมันมาอย่างไร มันมีอะไรเป็นเหตุเป็นผล แต่ถ้าจิตมันสงบขึ้นมา ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา แต่มันเป็นสมาธิ มันเป็นสัมมาสมาธิ มันมีสติ มันมีความรับรู้ของมัน มันเป็นที่ว่าจิตเป็นสากล จิตเป็นสมาธิ จิตเดิมแท้ที่ส่องใส อันนี้มันส่องใส แล้วมันเป็นใครเห็นไหม มันถึงว่าจิตเป็นจิตใจ ถ้าจิตสงบเข้าไป มันจะเห็นจิตเป็นจิต พอเห็นจิตเป็นจิต

โยมทุกคนนี้ละ รู้จักสำนึกตัวเอง ตัวเองมีรากฐานอย่างไร มีสมบัติ มีพัสถาน มีเวรมีกรรมในหัวใจอย่างไร ทุกคนรู้สึกตัวเองนะ นี่คือตัวพื้นฐาน คือตัวเริ่มต้น จิตมันจะ

เข้าไปอยู่ตรงนี้ สัมผัสสมาธิมันจะเข้าไปอยู่ตรงนี้ เข้าไปถึงตัวพื้นฐานของตัวจิตที่เป็นสากลนี้ เพราะจิตเดิมแท้ที่ส่องใส แล้วจิตเดิมแท้ที่ออกรู้ จิตเดิมแท้ที่ออกรู้ แล้วมันเป็นสักแต่ว่าใหม่

สักแต่ว่า สรรพสิ่งเป็นสักแต่ว่า ทุกอย่างเป็นสักแต่ว่า

สักแต่ว่าแล้วเอ็งทุกข์ทำไม แต่นี่มันไม่ทุกข์สิ ไม่ทุกข์เพราะอะไร ไม่ทุกข์เพราะว่าเราศึกษาธรรมะใช่ไหม บอกว่าสรรพสิ่งเป็นสักแต่ว่า มันเป็นความสุข แล้วก็ว่ามันเป็นความสุขๆ กัน แล้วมันสุขจริงหรือเปล่า เป็นความสุขต่อเมื่อเราอิมหนาสำราญ เราพอใจนี่มันจะเป็นความสุข ถ้าวันไหนมันขาดแคลน วันไหนมันมีอะไรกระทบใจ มันจะไม่มีความสุขเลย มันจะมีความสุขตลอดไป

ทีนี้เราก็รักษาใจไว้ มีความสุข มันจะสุขจริงหรือเปล่า มันไม่สุขจริง ไม่สุขจริงเพราะว่าอะไร เพราะจิตมันเป็นจิต แต่ขณะจิตปฏิสนธิเกิดเป็นมนุษย์ จิตปฏิสนธิเกิดเป็นโอปปาติกะ โอปปาติกะไปเป็นเทวดา เกิดเป็นโอปปาติกะเป็นพรหม เกิดเป็นโอปปาติกะเป็นนรกอเวจี เกิดในไข่ ในครรภ์ เห็นไหมกำเนิด ๔ จิตมันกำเนิดต่อไป แต่ทีนี้เวลาจิตที่เกิดเป็นนาย ก เป็นนาย ก จริงไหม เป็นนาย ก จริง ๆ

ถาม : จิตเป็นเราใช่หรือไม่ใช่ หมายความว่า เป็นนาย ก นาย ข หรือครับ บางคนว่าจิตไม่ใช่เรา

หลวงพ่ : ใช่! ถ้าจิตไม่ใช่เรา มันไม่มีสติ มันไม่มีปัญญา จิตเป็นเรา!! พอจิตเป็นเรานี้เราควบคุมจิตได้แล้วจิตออกค้นคว้า แล้วจิตถึงกายตัวกิเลสออกไป ถ้าจิตไม่เป็นเราไม่มีการควบคุม ไม่มีการรักษา จิตจะทำอะไรไม่ได้เลย

เริ่มต้นก็ว่าจิตไม่ใช่เรา สรรพสิ่งไม่ใช่เรา อะไรก็ไม่ใช่เราเลย พอไม่ใช่เราเลยไม่ต้องทำอะไรเลย นี่ไง มันเป็นธรรมอยู่แล้ว เป็นไปไม่ได้!

ที่ว่ามันเป็นธรรมอยู่แล้ว *เขาบอกกิเลสมีเพราะยึดนะ ไม่ใช่กิเลสไม่มี* แล้วเวลาทำสัมมาสมาธิกิเลสมีไหม มันยึดหรือเปล่า ไม่ใช่สัตว์ ไม่ใช่ตัว ไม่ใช่ตน ไม่ใช่บุคคล ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เขา ไม่ได้ยึดอะไรเลย แล้วฆ่ากิเลสหรือยัง ฆ่ากิเลสหรือยัง ยังเลย พอมันไม่ฆ่ากิเลส นี่ไงจิตเป็นจิต จิตเห็นอาการของจิต เพราะจิตมันเป็นจิตแล้ว จิตมันถึงออกหา

อาการของมัน จิตมันถึงทำงานของมัน มันถึงเป็นโลกุตตรธรรมไง นี่ปัญญาของพระพุทธเจ้าเกิดตรงนี้ พระพุทธเจ้าบอกว่า ปัญญาในพุทธศาสนาเกิดที่จิต จิตออกรู้ในสติปัฏฐาน ๔

แต่นี้เขาบอกว่า ผู้ที่ทำสมณะ เห็นไหมพระป่ากรรมฐานนี้ทำสมณะ พวกสมณะจะไม่มีปัญญา ไม่มีปัญญาอะไรเลยเพราะเป็นสมณะ แล้วอารมณ์นะมันจางคลายไม่ได้ ทำสมณะออกมาก็โกรธเหมือนเดิมนี้แหละ แต่ถ้ากำหนดใช้ปัญญาเลย วิปัสสนาอย่างสติปัฏฐาน ๔ ของเขาแน่แท้ มันจะควบคุมอารมณ์ได้

ไม่ใช่! มันเป็นปัญญาอบรมสมาธิ ถ้ามันเป็นสิ่งที่ถูกนะ แต่ถ้ามันเป็นความเห็นผิดมันจะบอกเป็นวิปัสสนา

นั่นนะ มิจฉา มิจฉาเพราะอะไร เพราะมันไม่ได้ฆ่ากิเลส พอไม่ได้ฆ่ากิเลสแล้วมันจะวางอารมณ์ได้อย่างไร

มันไม่ใช่วางอารมณ์ได้ มันหลบอารมณ์

ในเมื่อเราจะเพิกเฉยสิ่งใดใช่ไหม ในชีวิตประจำวัน รู้หนอ เข้าใจหนอ ถ้าเข้าใจหนอ มันควบคุมความคิดเอาไว้อยู่กับอารมณ์หนึ่ง อารมณ์ที่บอกว่าสรรพสิ่งนี้มันไม่มีสิ่งใด อย่าหลงไปรับรู้มัน มันก็เลยมีนชา

แต่ถ้ามันมีสมาธิเข้ามาก่อน ถ้าเราทำสมณะที่ว่า มันไม่มีอารมณ์ อะไรกระทบแล้วจะรุนแรงมาก คุณดูพวกทำสมณะ พวกวิปัสสนา พวกทำสมณะพวกวัดป่าอารมณ์กระทบจะรุนแรงมาก รุนแรงนั้นรุนแรงเพราะอะไร รุนแรงเพราะว่ามันเป็นความจริงใจ

ดูความเร็วสิ รถที่ออกไป รถวิ่งประมาณ ๕๐ ไมล์ต่อชั่วโมง ๕๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง ชนคนก็ประมาณหนึ่ง รถวิ่ง ๑๐๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมงชนคน ก็เป็นความรุนแรงอันหนึ่ง รถวิ่ง ๑๕๐ กิโลเมตรชนคนก็เป็นอีกอันหนึ่งใช่ไหม จิตมันเคลื่อนที่เร็ว ความเร็วของจิตไม่มีกำหนดเวลาอยู่แล้ว แล้วเรากำหนดเวลาของจิตให้มันเฉื่อยซาเห็นไหม จิตนี้ให้มันเคลื่อนไปโดยสติปัญญาควบคุมมันเห็นไหม หนอๆ นะ มันก็รถวิ่งสัก ๑๐-๒๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง มันชนอะไรก็ไม่มีแรงปะทะหรอก

แต่ถ้าสิ่งที่มันเคลื่อนที่เร็วที่สุด แล้วกำหนดให้เร็วที่สุด รถนี้มันวิ่ง ๓๐๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง เวลามันปะทะสิ่งใดมันก็มีอารมณ์รุนแรงเป็นธรรมดา จิตที่มันสงบได้ เรายกขาจิตให้มันสงบเข้ามาได้นี้มันมีพื้นฐานของมัน กำลังของมันมีเห็นไหม ฉะนั้นสิ่งที่มันมีพลังแล้ว อะไรกระทบมัน มันก็มีปฏิกิริยาเป็นธรรมดา เป็นเรื่องธรรมดา รถวิ่ง ๓๐๐-๔๐๐ ชั่วโมงอะไรเข้ามากระทบ มันกระเด็นไปอยู่แล้ว ทีนี้พอมันกระเด็นขนาดไหน นี้มันเป็นเรื่องธรรมดา เรื่องของความจริง

แต่คนไม่รู้ความจริงของมันเห็นไหม บอกว่าไอ้พวกสมณะนี่รุนแรงมาก โอ๊ย บังคับอารมณ์ไม่ได้ โอ๊ย รู้หนอๆ นี้มันควบคุมได้หมดเลย

ก็รถมันไม่ได้วิ่ง รถแหม่งจอดอยู่กับที่ มันไม่ขยับเลย อะไรไปชนรถมัน รถมันถอยหลังเลยนะ รถแหม่งโดนอะไรกระทบมันต้องเอาหนูล้อไวนะ เดี่ยวแหม่งโดนกระทบถอยไป โอ๊ย นี่ควบคุมอารมณ์ได้

ไอ้พวกพุทธโชนี่ควบคุมอารมณ์ไม่ได้ พอกระทบแล้วรุนแรงมากเลย เราก็เคยทำมา พุทธโชนี่อู้หู เวลากระทบแล้วมันจะรุนแรง เดี่ยวนี้มาใช้วิปัสสนานะ โอ้ มันระงับอารมณ์ได้หมดเลย

เพราะไปคิดว่าสักแต่ว่าไง คิดว่าเป็นธรรมะ แต่นี้เป็นสามัญสำนึก สามัญสำนึกของมนุษย์ไง แต่สามัญสำนึกของมนุษย์นะมันเรื่องโลก พระพุทธเจ้าบอกสามัญสำนึกมันแก้กิเลสไม่ได้ เพราะกิเลสมันอยู่อีกมิติหนึ่ง มิติที่มันลึกกว่านี้โดยธรรมชาติ

ฉะนั้นจิตนี้เป็นเราไหม เป็นแน่นอน!!! จิตนี้เป็นเรา เป็นเราจะบริหารตั้งแต่เราเกิดจนเราตายได้

ฉะนั้นพอเราไม่เคยทำสัมมาสมาธิ เราจะไม่เคยเห็นจิตเลย เราจะบอกว่าคนที่รู้จักจิต ว่าจิตเป็นเรานี้แทบจะไม่มีเลย แม้แต่ฤาษีชีไพรพวกถือศีล ๘ นี้ เวลาจิตเขาสงบ เขาก็ไม่รู้ว่าจะสงบนะ เพราะไม่เป็นสัมมาใจ มันสงบแล้วเป็นมิจฉา พอมีฉานี้มันก็รู้ไปอีกอย่างหนึ่ง แต่ถ้าเป็นสัมมา คำว่าสัมมาเหมือนพวกเรานี้ เป็นคนทำมาหากิน เป็นคนมีศีลมีธรรม เราจะรู้ตัวเองตลอดเวลา

เราจะรู้สามัญสำนึกว่า เราทำถูกหรือว่าทำผิด เราทำไปนี้ทำให้กระทบกระเทือน หัวใจคนอื่นไหม เราทำไปแล้วคนอื่นจะได้ประโยชน์กับเราไหม เราทำนี้เรารู้สามัญสำนึกตลอดเวลา นี่คือสัมมาสมาธิ นี่คือตัวจิต ถ้าใครเข้าไปสู่ตัวจิต มันจะรู้อารมณ์ว่าเรา คิดถูก คิดผิดคิดต่างๆ แต่ไม่เป็นอย่างนั้นเลย ตัวเองไม่รู้จักตัวเองเลยเห็นใหม่ ความคิดนี้มาจากไหนก็ไม่รู้ เวลาโกรธขึ้นมา ความคิดมันเผาไหม้ เราก็โดนความคิดนี้มันทำลายตัวเองตลอดเวลา

เหมือนกับเราไม่รู้จักตัวเองเลย จะทำอะไร โดยที่ไม่มีสติอะไรเลยนะ ทำให้คนอื่นเจ็บช้ำน้ำใจ โดยที่ไม่รู้เขาเจ็บช้ำน้ำใจเลย ทำอะไรโดยที่ไม่ได้คิดเลยเห็นใหม่ อันนี้เป็นอันหนึ่ง เพราะมันไม่รู้จักตัวมันเอง นี่ไง ก็มันไม่รู้จักจิตใจ แล้วไม่รู้จักจิตเพราะอะไร ไม่รู้จักจิตเพราะจิตมันอยู่ที่อารมณ์ จิตมันอยู่ที่ความคิด อยู่ที่สามัญสำนึก มันก็ สะปะสะปะกระแทกเขาไปตลอดละ

แต่ถ้ากลับมาที่จิต เพราะมันเห็นตัวจิตกับอารมณ์มันคนละคนกัน สามัญสำนึกของมนุษย์ เราอยู่ในสังขม เราไม่ใช่สังขม ถ้าเราออกไปทำอะไรให้สังขมเจ็บช้ำน้ำใจ เราทำให้เขาเสียหาย ความคิดนะมันสังขม จิตคือตัวจิต แล้วมันอยู่ที่ความคิดกัน มันไม่ถึงตัวจิต เขาถึงบอกจิตไม่ใช่เรา จิตไม่ใช่เรา เพราะเขาไม่รู้จักจิตเป็นอะไร คนที่ปฏิบัตินี้ถ้าทำพุทธโฆไม่เป็น ทำให้จิตสงบยังไม่เป็น เขาจะไม่รู้จักว่าจิตมันคืออะไร ถึงบอกว่าจิตนี้ไม่ใช่เรา คำว่าไม่ใช่เราเพราะเขาไม่รู้จัก ทั้งๆ ที่มันปฏิสนธิมันเกิดมา มันนั่งอยู่หัวตอเนี่ย ไอ้คนนั่งอยู่นี้ มันมีจิตอยู่กลางอก มันยังไม่รู้จักจิตของมันเองเลย

แล้วมันยังไปสอนธรรมนะ! ไปสอนธรรมะ สอนไปทั่วว่าจิตนี้ไม่ใช่เรา สรรพสิ่งนี้ไม่ใช่เรา ไซ้! ไซ้แน่นอน! แต่พอไซ้แล้วนะมันก็เป็นอาตมันไง ถ้าไซ้แล้วนะ กิเลส มันแปลไม่ได้นะ เพราะมันเป็นกิเลสของมันเอง จิตเป็นเรา มันอยู่กับเรา มันแยกไม่ได้ มันก็เลยธรรมะเกิดไม่ได้ เขาไม่กล้าพูดตรงนี้ไง ไม่กล้า ถ้าจิตเป็นเราเนี่ย พอจิตเป็นเราแล้ว จิตต้องอยู่กับเรา เราต้องควบคุมจิตได้เห็นใหม่ บอกว่าร่างกายนี้ไม่ใช่เรา ถ้าไซ้เรา เราต้องควบคุมได้สิ ต้องสั่งได้อย่าให้เจ็บไซ้ได้ป่วย อันนี้เป็นธรรมของผู้ที่บรรลุธรรมแล้ว แต่ที่มันเจ็บไซ้ได้ป่วย เราทุกคนก็ไม่อยากเจ็บไซ้ได้ป่วย มันก็เจ็บของมันธรรมชาติของมัน ทำไงละ

ไอ้จิตก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันไม่ใช่เรา เพราะอะไร เพราะเราไม่รู้ไม่เห็นนะ แต่ถ้าเรารู้เราเห็นนะ จิตเป็นเรา เพราะเวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าณะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาบุพเพนิวาสานุสติญาณ ท่านย้อนอดีตชาติไปตลอดเห็นใหม่ ท่านบอกว่า ท่านเคยเป็น คำว่าเคยเป็นคือว่า ตอนนี้จิตเป็นเราหมายถึงว่าปัจจุบันนี้เป็นพระพุทธรเจ้า พระพุทธรเจ้านี้มีปฏิสนธิจิต

เพราะจิตขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในปัจจุบันนี้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ท่านเคยเป็นหมายถึงว่า จิตนี้มันเคยเกิดไง มันเคยเกิดเป็นพระเวสสันดร มันเคยเกิดเห็นใหม่ มันเคยเกิดนี้มันเป็นอดีต ถ้าเป็นอดีตนะ มันจะเคลื่อนมาเป็นพระพุทธรเจ้าไม่ได้ มันต้องยึดมัน มันต้องอยู่ในสถานะนั้น แต่เพราะกาลเวลาอย่างนั้น ท่านได้สละอันนั้นแล้ว คือท่านตายจากพระเวสสันดร ท่านก็มาเกิดเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ แล้วก็มาเกิดเป็นพระพุทธรเจ้า

เห็นใหม่ นี่จิตเป็นเราใหม่ จิตตัวนี้มันเป็นหนึ่งเดียวตลอดเห็นใหม่ มันมาเกิดเป็นสถานะไหน มันก็อยู่ในสถานะนั้น ฉะนั้นปัจจุบันนี้ถ้าเราเป็นมนุษย์ เราเป็นเรา นาย ก จิตมันยังอยู่กับเรานี้ มันเป็นเราใหม่ มันจะไม่เป็นเราได้อย่างไร เพราะเรานั่งหายใจอยู่นี้ มันเป็นเรา เพราะคำว่าเป็นเรานี้มันเป็นสมมุติ แต่ถ้าเราปฏิบัติไปแล้ว ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา มันจะไม่เป็นเรา มันเป็นสักแต่ว่าเพราะว่ามันเป็นสัมมาสมาธิ

แต่เวลาวิปัสสนาไปแล้ว พระโศดาบันนี่เป็นอย่างไร พระสกิทาคา พระอนาคา พระอรหันต์นี่เป็นอย่างไร ถ้าพระโศดาบันตัวจิตมันไม่รู้จักเป็นพระโศดาบัน พระโศดาบันจะเป็นพระโศดาบันขึ้นมาได้ไหม พระโศดาบันนี่มันเป็นขึ้นมาที่จิต เพราะจิตนี้ อริยมุมิเห็นใหม่ อริยมุมิ จิตปฏิสนธินี้มันเกิดเป็นภูมิ ภูมิของอะไร แล้วถ้าจิตนี้มันเป็นปุณฺชนใช้ใหม่ เป็นสาวกภูมิ ถ้ามันเกิดอริยมุมิขึ้นมา มันเป็นโศดาบัน มันเป็นที่ไหน มันก็ต้องเป็นที่จิต มันเป็นที่จิตเพราะอะไร มันเป็นเพราะจิตมันสงบแล้ว จิตมันเป็นรากฐานของมัน แล้วจิตมันออกวิปัสสนา มันแก้ไขตัวมันเอง จนตัวมันเองเป็นอริยมุมิเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามานี่ เป็นจิตใหม่ จิตเป็นอะไร

แต่ตอนปัจจุบันนี้จิตเป็นเราอยู่นี้ จิตเป็นเรานี้มันเคลื่อนออกมาเป็นสามัญญสำนึก เป็นความรู้ เพราะมันเกิดมาในสถานะของเวรกรรม มันถึงเป็นเราโดยที่ พอถามว่า

เป็นเราโดยที่เราไม่รู้ตัวกันนะ มันเป็นเราโดยที่เราไม่เห็นความเป็นจริง มันเป็นเราที่เรา มีคבוד แต่พอมืดบอดไปศึกษาธรรมพระพุทธเจ้ามาใช้ใหม่ ภายนี้ก็ไม่ใช่เรา สมมุติ ทั้งนั้น จิตนี้ก็ไม่ใช่เรา อะไรก็ไม่ใช่เรา ไม่ใช่เรามันก็จึลล่อน้ำไป! จนกลายเป็นจึลล่อน้ำ ไปเลยนะ ไม่มีอะไรเป็นของของตัวเองเลย

แต่ถ้าเราปฏิบัติขึ้นมาแล้วนะ จิตเป็นเรา! แล้วถ้าจิตวิปัสสนาไปแล้ว จิตเป็น โสคาบันก็จิตเป็นโสคาบัน โสคาบันคือโสคาบัน สกิทา อนาคา เป็นสกิทา อนาคา เหมือนกันหมด แล้วเวลามันไปถึงที่สุดแล้วนะ มันจะเหมือนกัน ฉะนั้นว่าจิตเป็นเรา แน่นอน จิตเป็นเรา ทุกอย่างเป็นเราหมด ถ้าคำว่าเป็นเรานี้เป็นเราโดยกรรม พอหมดวาระ ของกรรม มันก็เปลี่ยนไปเป็นสถานะของเวรของกรรมตลอดไป

ฉะนั้นโดยสามัญสำนึก จิตมันเป็นจิต เพราะจิตมันเป็นจิตแล้ว เพียงแต่จิตมันไป เกิดในสถานะไหนเท่านั้นเอง ถ้าปฏิบัติไปตามความจริง มันจะเห็นตามความจริงอันนั้น ถ้าความจริงนะ ต้องเป็นเราไปก่อน เพราะไปปฏิบัติก่อน เหตุที่มันเกิด เพราะปฏิบัติกัน ก่อนว่า อะไรก็ไม่ใช่เรา พระพุทธเจ้าสอนแล้ว ธรรมะสอนว่าก็ไม่ใช่เรา อะไรก็ไม่ใช่เรา ก็เลยไม่มีอะไรเป็นหลักเป็นเกณฑ์เลย ต้องเป็นเราไปก่อน

อันนี้ตอนนี้อยู่กลับมาปัญหาที่ ๔๘ แล้วมันมีขมมาเยอะ หลวงพ่อคืออย่างโน้น คืออย่างนี้ไม่ตอบ ขมมานี้เยอะมาก ยกตูดจนจรดฟานี้ไม่พุดถึงเลย ที่นี้ตอบแต่ปัญหาที่ เขาถามเป็นประเด็นขึ้นมา มันถึงข้ามมาจาก ๔๖ เป็น ๔๘ ความจริงในดวงใจ ฟังนะ อัน นี้ปฏิบัติขึ้นมาเป็นสมาธิแล้วไม่รู้ว่าเป็นสมาธิ

ถาม : กราบนมัสการหลวงพ่ोज้าคะ ลูกได้ฟังเทศน์หลวงพ่อทางเน็ตเมื่อเดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ นี้เองจ้าคะ ฟังทั้งวันทั้งคืน ล้างจานก็ฟัง กวาดดูบ้านก็ฟัง นอนก็ฟัง หลับ ตื่นก็ยังได้ยินเสียงหลวงพ่ोज้าคะ (mp3) เป็นเช่นนี้ประมาณ ๒ อาทิตย์

ธรรมะออกจากใจของหลวงพ่อ หลวงพ่อเมตตาสุคประมาณ แม้หลวงพ่อพุดซ้ำ แล้วซ้ำอีก ลูกก็ชอบฟังจ้าคะ ยิ่งตอนที่หลวงพ่อให้กำลังใจนะจ้าคะ สุขยอด (สำหรับ ลูก) รู้สึกมีพลังผลักดัน นุด กระจายใจ ให้กระโจนกำหนดพุทโธ เดียวนั้น

ครั้งแรกที่ลูกฟังเสียงเทศน์ (รู้สึก) ระบบหายใจผิดปกติ จะหายใจไม่ออกก็ไม่ใช่ จะอึดอัดก็ไม่เชิง รู้แต่ภายในใจ "ได้ใจ! สะใจ! ใจเลย! เป็นอย่างนี้เอง!"

ธรรมะจากหลวงพ่อกับหลายคำ หลายประโยค กระทบ กระแทก กระเทือนใจ ลูก
 สุดๆ ตอนนี่ลูกมีสโลแกนของหลวงพ่อกับตัวเองคือ "มันเป็นความจริงของใจ
 ดวงนั้น"

ลูกซาบซึ้ง เข้าใจ แต่..ยังไม่ถึง เข้ากะ ลูกเชื่อแล้วเข้ากะ "พระสงฆ์เป็นเครื่อง
 กำจัดทุกข์ และทรงไว้ซึ่งประโยชน์แก่ลูก"

ประโยชน์ที่ได้รับจากหลวงพ่อกับครั้งนี้ จะพัฒนาจิตของลูก หากลูกเป็นบวชบารมี
 แสงอรุณ ได้ไม่ทันชาตินี้ ลูกก็ต้องเป็นบวชพินน้ำให้ได้ ลูกสัญญาเจ้าคะ

ลูกขอโอกาสกราบเรียนถาม เป็นไปได้หรือไม่ สำหรับผู้ปฏิบัติเกิดสมาธิไป
 ตามลำดับขั้น แต่ออกจากสมาธิแล้ว บรรยาย ถ่ายทอด เป็นคำพูดไม่เป็น หากพูดอธิบาย
 ออกมาไม่ได้ ก็เท่ากับยังไม่เกิดปัญญา หรือแม้เพียงจะรู้ ก็ยังไม่ใช่กระนั้นหรือเจ้าคะ

หลวงพ่อกับ : เวลาเป็นสมาธิเข้าไป นี่คือการปฏิบัติมาเรื่อยๆ เห็นไหม พอจิตมันเป็นเข้า
 ไปนี่ มันปล่อยวางเพราะมันกระแทกใจมันปล่อยวางมา การปล่อยวางมา ความรับรู้อัน
 นั้นเป็นความจริงอันหนึ่ง เหมือนเรารู้สิ่งใด จิตที่มันเป็นที่รับรู้ มันละเอียด มัน
 ละเอียดหมายถึงว่า มันเหมือนกับเราไปเห็นสิ่งใดที่มันซาบซึ้งใจมาก แล้วเราจะอธิบาย
 ออกมาเห็นไหม

ประเด็นนี้ มันก็เหมือนกับที่ในตำราบอกว่า พระพุทธเจ้าสอนได้ พระปัจเจกพุทธ
 เจ้าสอนไม่ได้ ทีนี้เวลาคนแบบว่าไอ้พวกนี้อาจเห็นไหมก็บอกว่า เรานี้เป็นพระปัจเจก
 พุทธเจ้า กูรู้จริงนะ แต่กูสอนไม่ได้ ความจริงนี่คนรู้อะไรก็สอนได้ทั้งนั้นนะ แต่สอนได้
 มากได้น้อยใช้ไหม แต่นั่นที่ว่าคำถ่ายทอดไป คำถ่ายทอดนะพระพุทธเจ้าบัญญัติเป็นตำรา
 เป็นบาลี พระพุทธเจ้าบัญญัติมา พวกธาตุ ๔ ชั้น ๕ พวกมรรค ๘ พวกกรรม พวกเวทนา
 ต่างๆ นี่คือการบัญญัติ พระพุทธเจ้าเขียนเป็นตำรา นี่ไงพระพุทธเจ้าสอนโดยทางตำรา

แต่พระปัจเจกพุทธเจ้าก็สอนได้ แต่สอนด้วยความรู้ของตัวเองเห็นไหม จะ
 เปรียบเทียบกับอะไรล่ะ อย่างเวทนานี้ ความรู้สึกเอ็งนะทุกซึกซิม เอ็งเจ็บไหม นั่นก็
 เวทนา นี่พระปัจเจกพุทธเจ้าสอนอย่างนั้น นี่เราจะเทียบให้เห็นว่า แม้แต่พระปัจเจกพุทธ
 เจ้ากับพระพุทธเจ้าเวลาถ่ายทอด ยังถ่ายทอดแตกต่างกันเลย ฉะนั้นเวลาย้อนกลับมาที่ว่า
 เวลาจิตถ้าเป็นสมาธิ เวลาจิตเราสงบแล้ว คำพูดคำอธิบายที่ออกมา ในเมื่อพูดออกมา
 ไม่ได้เลย มันไม่เกิดปัญญาหรือ

ไอ้คำว่าเกิดปัญญานี้ หลวงตาใช้คำว่าอย่างนี้นะ คำว่าขั้นของสมาธินี้ เราต้องทำจิตสงบเข้ามา มันมีสมบรูณ์ของมันได้ แล้วถ้ามันมากกว่านั้นไป มันก็ล้นไป เพราะสมาธิคือสมาธิใจ แต่ขั้นของปัญญาหลวงตาบอกว่า ไม่มีขอบข่าย ไม่มีขอบเขต คำว่าไม่มีขอบเขต ปัญญาของคน จินตนาการของคน ความเห็นของคน โอ้โฮ มันหลากหลายมาก ทีนี้ความหลากหลายมากแล้ว มันก็อยู่ที่เห็นไหม

คุณิพระอรหันต์ในสมัยพุทธกาล มีเยอะเยอะไปหมดเลย ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตั้งพระสารีบุตรเป็นเอตทัคคะทางปัญญาละ เห็นไหมทำไมปัญญาไม่เท่ากันละ พระอรหันต์เหมือนกันหมด ถ้าพระอรหันต์เหมือนกันหมดนะ พระสารีบุตรเป็นเอตทัคคะ เลิศทางปัญญา แล้วพระอรหันต์ทุกองค์เลิศทางปัญญาไหม เอ้า ก็ต้องมีปัญญาเท่ากันสิ ทำไมพระสารีบุตรเป็นเลิศทางปัญญาละ ทำไมพระองค์อื่นเป็นเลิศทางอื่นละ

อันนี้ก็เหมือนกัน ปัญญาของคน ขอบเขตของคนมันไม่เท่ากัน ขอบเขตของคนหนา คนหายบ มันโดนขูดขนาดไหนมันก็ยังไม่รู้สึก แต่ถ้าคนบางนะ พอเริ่มเตือนเริ่มสะกิด รู้สึกแล้ว นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราเป็นคนหนานี่ โอ๊ย ปัญญานี้มันคิดแล้วคิดอีก ซ้ำแล้วซ้ำอีกนะ มันไม่สะกิดใจ ฉะนั้นเราต้องใช้ปัญญามากมากกว่าเขา ต้องใช้ความเห็นมากกว่าคนอื่น แต่ถ้าคนบางคนเห็นไหม เวลามันใช้ปัญญาขึ้นมา มันใช้รอบ สองรอบ นี่มันเข้าใจแล้ว มันเห็นชอบแล้ว มันเป็นความจริงได้แล้ว

ฉะนั้นขั้นของปัญญานี้มันไม่มีขอบเขต ฉะนั้นสิ่งที่ว่า ถ้ามันพูดออกมา บรรยายถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูดไม่ได้ เป็นคำพูดไม่ได้หมายถึงว่า คำว่าสมาธิ มันมีความรู้สึกมากกว่า มากกว่าสิ่งที่เราจะพยายามสมมุติออกมา ที่เขาพยายามสมมุติออกมา โดยเป็นภาษาสากลที่เป็นกลาง เขาบอกว่าง เป็นกลาง เป็นความว่าง

ทีนี้พอความว่าง มันก็เหมือนเธรต่องบาตรแล้ว เห็นไหมเธรต่องบาตร เห็นอาจารย์ต่องบาตร ต่องบาตรเพราะอะไร ต่องบาตรเพราะรู้ว่าบาตรนี้มันมีรอยร้าวไหม มีอะไรไหม จะซ่อมมันใช้ไหม ไอ้เราเห็นเขาต่องบาตร เราก็ต่องด้วย มันความหมายแตกต่างกันแล้ว เธรต่องบาตร เขาต่องบาตรเพราะไปหาความชำรุดของบาตรนั้น แต่เราเห็นอาจารย์ต่องเราก็ต่องตาม ก็เหมือนเราก็บอกว่า ความว่าง ใจ ครูบาอาจารย์นะคำว่า

ความว่างหมายความว่า บรรยากาศที่ว่าง อาศัยสิ่งนี้เป็นตัวตั้ง เป็นประเด็น เป็นที่ชี้ถึงผลอันนั้น

อันนี้ไอ้ความว่างอย่างนั้นป๊อบ เราก็จินตนาการของเราว่างได้เหมือนกัน เพราะมันมีประเด็นขึ้นมาแล้ว คือความว่าง ที่นี้มันความว่างของใครล่ะ ถ้าความว่างของความเป็นจริงที่มันพูดออกมาไม่ได้ เพราะมันมีความว่างด้วย เพราะจิตมันเป็นอย่างนั้นจริงๆ ด้วย แล้วพยายามจะพูดถึงความว่างนี้ เอ็งว่า ว่าง พอบอกความว่างป๊อบนะ ความว่างคือบรรยากาศที่ว่าง กับความรู้สึกที่ว่าง เฮ้ย มันละเอียดกว่าเว้ย แล้วเราจะพูดอย่างไรเห็นใหม่ คำว่าพูดออกมาไม่ได้ มันเป็นอย่างนี้ไง

เราจินตนาการถึงความว่างได้ใหม่ แล้วความรู้สึกของเราเนี่ย มันเป็นความรู้สึกนี้ มันไม่ใช่บรรยากาศที่ว่าง มันมีอารมณ์อีกอารมณ์หนึ่ง แต่เราจะบอกว่า มันเหมือนอย่างนี้ มันเหมือนกับความว่าง ที่นี้พอบอกความว่างป๊อบ ความว่างของใคร อันนั้นบอกพอทำเป็นความว่าง ความว่าง เพราะเราจับประเด็นอันนี้ไง เราถึงบอกว่าโองกุก็ว่างนะมึง โองกุนี้ใช้น้ำหมกมันก็ว่างอยู่นั้นนะ โองกุกุมันไม่รู้อะไรมันก็ว่างนะ

ที่นี้คำว่าความว่างมันก็สมมุติว่าจิตว่าง แต่คนที่เข้าไปสัมผัสความว่างอันนั้นนะ มันมีอารมณ์ความรู้สึกอีกอันหนึ่ง แต่เราใช้คำว่า ว่าง นี้เป็นสมมุติกัน

ฉะนั้นบอกว่า จะพูดออกมาไม่ได้หรือ ถ้ามันถ่ายถอดออกมานี้ มันก็ไม่ใช่ใช้ใหม่ คำว่าถ่ายถอด ถ่ายทอดเห็นใหม่ ชมมุสากจุมมา เอตมมัม คลมุตตมัม ผู้ที่ปฏิบัติแล้วมันว่างได้ ความจริงพูดออกมาเห็นใหม่ เราฟังเทศน์หลวงตาบ่อย เวลาคนไปถามปัญหาบอกว่ามันเป็นอย่างนั้น เป็นอย่างนั้น “ไม่ต้องพูด เรารู้แล้ว” หลวงตาท่านพูดคำนี้ประจำนะ ไม่ต้องพูดเรารู้แล้ว เพราะคำพูดจะให้เหมือนอย่างที่เป็นนั้นะ มันไม่มี มันหาไม่ได้ แต่คนที่ เป็นนะ เขารู้อยู่แล้ว ฉะนั้นคำพูดนี้เขาเพื่อจะสื่อในความรู้สึกอันนั้นออกมาให้รับรู้กัน

ฉะนั้นถ้าเอ็งพูดถึงความรู้สึกอันนั้น เอ็งพูดออกมานี้เขาจับประเด็นได้แล้ว เอ็งพูดถูก ถ้าเอ็งพูดถูกแล้ว ไอ้คนถามปัญหานะ ก็พยายามจะอธิบายให้ได้ไง จะพูดอย่างนั้น หลวงตาจะบอกว่า”ไม่ต้องพูด ไม่ต้องพูด เรารู้แล้ว ไม่ต้องพูด” ที่ว่ามันเหนือโลกเหนือโลก มันเหนืออย่างนี้ไง ฉะนั้นก็ย้อนกลับมาที่ว่า ความจริงของใจดวงนั้น เพราะใจดวงนั้นมันเป็นอย่างนั้น พอเป็นอย่างนั้น มันพูดออกมาไม่ได้

ถ้าพูดออกมาไม่ได้นี่ให้ปฏิบัติไป สิ่งปฏิบัตินี้ถูกต้อง คำว่าถูกต้องแล้ว แล้วสิ่งที่อธิบายได้ หรืออธิบายไม่ได้ มันก็เป็นความเห็นของเราใช่ไหม มันไม่จำเป็นจะต้องให้ใครเห็นไปกับเรา ถ้ามันเป็นความจริงนะ แต่ถ้ามันเป็นความจอมปลอม เขาจะพยายามอธิบายให้ความรู้สึก มีคนมาพูดมากกว่าพระกรรมฐานเราไม่ค่อยเขียนตำรากัน เพราะว่าไม่ค่อยเขียนตำรากัน จึงทำให้ความรู้ที่เป็นการประพุดปฏิบัติที่ค้นคว้ามันหายไป

แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์เห็นใหม่ การเขียนตำรา หลวงตาเขียนประวัติหลวงปู่มั่น ท่านบอก “ไม่รู้เขียนไม่ได้” พอเขียนออกมาแล้ว คนอ่านแล้วจะเชื่อไม่เชื่อ นั่นเป็นอีกประเด็นหนึ่งนะ แต่ถ้าเป็นตำราธรรมะของโลก ของโลกคือของทางวิทยาศาสตร์ เขาต้องเขียนออกมาให้เป็นภาษาสละสลวย ให้เป็นภาษาที่เข้าใจได้ คำว่าเข้าใจได้ คนที่เข้าใจได้ คนที่มาอ่านธรรมะคือใคร ก็คือ โลก คือมนุษย์

แต่ธรรมะของครูบาอาจารย์ของเรานี้มันเหนือโลก เหนือความสัมผัส เพราะใจนั้นสัมผัสมาแล้ว มันเหนือโลกใจ สิ่งเหนือโลก เอามาเสนอกับโลก โลกเลยเข้าใจไม่ได้ พอเข้าใจไม่ได้เห็นใหม่ เวลาเขียนตำรา หลวงตาท่านพูดถึงว่าหลวงปู่มั่น เวลาท่านเทศน์ ท่านบอกว่า เทศน์นะ ผู้ฟังนี้เข้าใจไม่ได้ ท่านพยายามจะลดคุณภาพของธรรมะต่ำลง ต่ำลง ต่ำลง มาให้เห็นว่า ถ้าไม่เห็นความสกรกโสโครกของร่างกาย ก็ให้เอานิ้วแหย่เข้าไปในทวารหนักออกมา คุณสมันจะ همینใหม่ นี่ท่านพยายามพูดให้มันแบบว่าให้สัมผัสได้ ให้รับรู้ได้เห็นใหม่

ฉะนั้นบอกว่าพระกรรมฐานไม่เขียนตำรา ตำรานี้ก็เขียน แต่มนุษย์มันอ่านกันไม่ออก อ่านแล้วมันเข้าใจกันไม่ได้ พออ่านเข้าใจไม่ได้แล้ว โส้ ยาก แต่ถ้าไปอ่านตำราที่เข้าใจได้ นั่นก็คือตำราโลกใจ ตำราของโลกที่ให้โลกเข้าใจได้ แล้วเขียนตำรากันอย่างนั้นแล้วคุณภาพของธรรมะนั้นจะมีอะไรละ คุณภาพธรรมะก็ต่ำลง ต่ำลงใช่ไหม ต่ำลงก็เป็นเรื่องของโลกใจ

นี่ในธรรมะพระพุทธเจ้าบอกว่าอีก ๕,๐๐๐ ปี พระเราแก่เอาผ้าเหลืองผูกคอไว้คือพระแล้ว เพราะความสะดวกสบายใจ ความเข้าใจได้ใจ ต่อไปใครมีผ้าเหลือง เหมือนตอนนี้ไปไหน เวลาจะต้องมีบัตรติดอกไว้ใจ เป็นประเภทใด ต่อไปพระก็มีบัตรอันเดียว

เท่านั้นแหละติดอกไว้ ฉันทันเป็นพระนะ ฉันทันเป็นพระ เพราะอะไร เพราะโลกเป็นใหญ่เห็นใหม่ โลกเป็นใหญ่

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าทำความเข้าใจอย่างนี้ ทำความเข้าใจว่า สิ่งที่พระป่า พระปฏิบัติ นี่ไม่เห็นเขียนตำราเลย ไม่เห็นอธิบายเป็นธรรมะออกมาเลย อธิบายประจำ แต่อธิบายไปแล้ว โลกตีความไปอีกอันหนึ่ง โลกตีความไม่ได้ โลกทำความเข้าใจไม่ได้ แม้แต่แค่ ปฏิบัติสัมมาสมาธินี้เห็นใหม่

จิตเป็นสมาธิ พอจิตเป็นสมาธิ ความสงบของใจมันเป็นระดับเข้าไป หากคำอธิบายพูดไม่ได้ เท่ากับไม่ใช่หรือ

นี่เขาบอกเพราะเขารู้แล้ว เขาพูดไม่ได้ไง เขารู้แล้วเขาอธิบายไม่ได้ มันถูกหรือผิด

ถ้ามันรู้จริงอธิบายแทบไม่ได้เลย ในมหายานเห็นใหม่ พระอรหันต์เวลาให้ตอบธรรมะนะ ลูกขึ้นมาขึ้นแล้วเม้มปากแล้วนั่งลง ถ้าพูดออกไปนะ พอพูดปั๊บ มันมีของคู่ใจ ขาวคู่กับดำ มีดคู่กับสว่าง พอพูดออกไปอย่างนี้ปั๊บ เขาก็จะมีปัญหาโต้แย้งกลับแล้ว มันก็เป็นของคู่ไป มันถึงจบกันไม่ได้

ฉะนั้นอันนี้ถึงบอกว่า มันเป็นความจริงอย่างนี้ ถ้าความจริงเป็นอย่างนี้ เวลาผู้ปฏิบัติถึงหาครูบาอาจารย์ไง ถ้ามีครูบาอาจารย์ตอบถูกนะมันจะไปถูก ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ไม่รู้ละ ก็ยังไม่รู้กันไปใหญ่เลย ไอ้คนปฏิบัติมาแล้วบอกพูดไม่ได้ อาจารย์บอกถูกยิ่งพูดไม่ได้ใหญ่เลย มันก็เลยไปกันใหญ่เห็นใหม่

แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงนะ ไอ้ที่พูดไม่ได้นั่น ความรู้สึกเป็นอย่างไร ถ้าบอกความรู้สึกปั๊บทีเดียวก็น่าจะจบแล้ว ไม่รู้ไม่เห็น รอยโคเห็นใหม่ เห็นแต่รอยเท้าโค ไม่เคยเจอตัวโค เห็นรอยเท้าโค

โคเป็นอย่างไร

“โคมี ๒ กลีบอยู่ที่ดิน โคมิ ๒ กลีบ”

แล้วไอ้ตัวโคละ

“โคมี ๒ กลีบ ตัวโคมี ๒ กลีบ”

แต่ถ้าพอเดินไปถึงนะ พอพุทโธๆๆๆๆ พุทโธนี่ตามรอยเท้าโค พุทโธๆๆๆ จนไปถึงตัวโคนะ ไอ้ ๒ กลีบกับไอ้ตัวโค มันคนละเรื่องเว้ย ไอ้ ๒ กลีบนั้นนะ ทำของมันนะเห็นไหม พุทโธๆๆๆๆ ไปนะ พอไปเจอตัวมัน ไอ้โฮ มี ๔ ขาเนอะ ไอ้ มี ๔ ขาเลย หรือ ตัวใหญ่อย่างนี้เลยหรือ มันไม่เห็นเหมือน ๒ กลีบอันนั้นเลย ไม่เห็นอย่างที่พุทโธๆๆๆ อย่างนั้นเลย พอมันเป็นไป มันจะเป็นอย่างนั้น ถ้าเป็นอย่างนั้นปั๊บ นี่คือสัมมาสมาธิ

ที่พูดนี้เพราะว่าแม้แต่ทำสมาธิ เราจะบอกว่า เดี่ยวนี้การปฏิบัติ สมาธิยังรู้กันไม่ได้จริงเลย แม้แต่พื้นฐานยังรู้กันไม่ได้จริงเลย เหมือนเราเนี่ย เวลาจบมัธยม หรือจบอะไรเนี่ย เราไม่มีใบประกาศแล้วเราไปเรียนต่อ ถ้ารู้วันไหนนะ ใบประกาศปริญญาตรีก็ต้องถอนเหมือนกันนะ นี่พื้นฐานไม่มีเห็นไหม ไอ้ปริญญาตรีถอนมันยังเรียนได้จริงนะ ไอ้เป็นเวลาปฏิบัติไปเห็นไหม เป็นวิปัสสนา เป็นอะไรเนี่ย สุกท้ายแล้วไม่มีอะไรเลย ไม่มีอะไรเลย

พอไม่มีอะไรปั๊บ พื้นฐานมันไม่มี เห็นไหมที่ถามว่า

“จิตเป็นเราหรือเปล่า?”

“สมาธิเป็นอย่างไร?”

นี่มันพื้นฐานทั้งนั้น แค่ว่าพื้นฐานนะ ก็ยังไปไหนมาสมาวาสองศอกเลย

แล้วก็บอกว่า **เป็นวิปัสสนานะ สติปัฏฐาน ๔ นะ เป็นสติปัฏฐาน ๔ หมด พุทโธนี่ไม่มีปัญญา พุทโธนี่ไม่มีปัญญา สติปัฏฐาน ๔ ตามธรรมะที่พระพุทธเจ้าบอก มันเป็นปัญญา**

อันนี้มันเป็นความเห็นของเขา นี่พูดถึงว่า จิตเป็นจิต สมาธิเป็นสมาธิ การปฏิบัติจริงมันจะได้ผลตามความเป็นจริงเนอะ เอวัง